



# Waardevol Tiel

WERKGROEP VOOR CULTUURHISTORIE EN LEEFOMGEVING  
UITGAVE JULI 2024 NO. 7

## WAARDEVOL TIEL

voortzetting van  
Milieuwerkgroep Tiel

[www.waardevoltiel.nl](http://www.waardevoltiel.nl)

Voorzitter:  
Arnoud Reijnen

Secretaris:  
John van Mil  
De Kranshof 86  
4005 DC Tiel  
[john@vanmil-tiel.nl](mailto:john@vanmil-tiel.nl)  
06-53757004

Penningmeester:  
Ronald van Lith  
Wadenoyenlaan 279  
4006 AD Tiel

[rhvanlith@gmail.com](mailto:rhvanlith@gmail.com)  
contributies/donaties

ING betaalrekening:  
NL17INGB0003386081  
t.n.v.

“WAARDEVOL TIEL”  
werkgr cultuurhistorie/leef-  
omg. te Tiel  
BIC : INGBNL2A

Info en contact:  
[waardevoltiel@gmail.com](mailto:waardevoltiel@gmail.com)

Redactie: Ton Schiltmans

## Prunus

In het meinummer van ons maandblad maakten wij melding van een door de gemeente afgegeven kapvergunning van veertien bomen in de Burgemeester van

Welderensstraat. Daarbij ging het ook om een prachtige en gezonde Prunus, letterlijk in de bloei van zijn bestaan, waarvan wij het meer dan de moeite waard vonden er voor te zorgen dat die gespaard bleef. Dus tekende Bert van Setten namens Waardevol Tiel bezwaar aan tegen de vergunning. Hoe liep dat af?

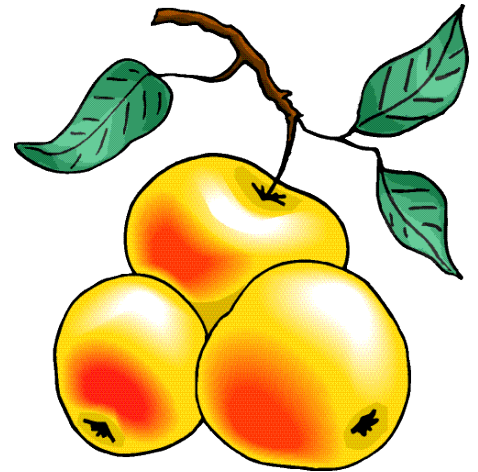
Na indiening van het bezwaar tegen de kapvergunning volgde een gesprek tussen Bert en de ambtenaar die de vergunning in behandeling heeft. Deze zegde toe door een deskundige te laten onderzoeken of de Prunus, ook wel bekend als Japanse Kers, eventueel verplaatst zou kunnen worden. Dat onderzoek kwam er ook en is, gezien de rapportage, diepgaand en alomvattende geweest.

Hoe liep dat af?

Na indiening van het bezwaar tegen de kapvergunning volgde een gesprek tussen Bert en de ambtenaar die de vergunning in behandeling heeft. Deze zegde toe door een deskundige te laten onderzoeken of de Prunus, ook wel bekend als Japanse Kers, eventueel verplaatst zou kunnen worden. Dat onderzoek kwam er ook en is, gezien de rapportage, diepgaand en alomvattende geweest.

De bevindingen komen er in het kort op neer dat de boom een goede conditie en levensverwachting heeft, er geen tekenen van de aanwezigheid van een door de woningstichting gemelde zwavelzwam zijn waargenomen en er geen belemmeringen zijn voor de verplanting. Maar ook dat verplanting over een grotere afstand door de brede kroon niet mogelijk is.

Daarnaast moet er een zo groot mogelijke kluit meegenomen worden om te voorkomen dat de boom in conditie terug gaat lopen. De boom over een korte afstand verslepen zou, volgens het rapport, dus het meest voor de hand liggen. Die optie, zegt het rapport ook, is echter ter plaatse niet mogelijk, doordat het nieuwbouwplan voorziet in een drietal parkeerkelders



tussen een zelfde aantal appartementsblokken. Dit biedt onvoldoende ruimte voor de boom. Het advies luidt dan ook om de boom niet te verplanten, met als eindconclusie: *"Om de bouw conform het ontwerp uit te voeren zal de boom gekapt moeten worden."*

In een verdere bespreking tussen enkele van onze bestuursleden met mensen van woningstichting Kleurrijk Wonen en de vergunningverstrekker van de gemeente, bleek dat enkele van de te kappen bomen toch gehandhaafd zouden worden. Andere bomen waren door asymmetrische groei ongeschikt voor verplaatsing. Voor de Prunus, waar het allemaal om begonnen was, bleek aan de hand van een luchtfoto geen plaats beschikbaar in de directe omgeving buiten het saneringsgebied. Op de enige plaats in het openbare gebied die ruimte leek te bieden bleek een hogedruk-gasleiding te liggen. Daarop is besloten om het bezwaar tegen de kapvergunning in te trekken.

Met de projectleiders van Kleurrijk Wonen is daarbij wel afgesproken om bij soortgelijke saneringsplannen in een vroeg stadium daarover met ons van gedachten te wisselen. Dus uiteindelijk de Prunus niet gered, maar toch iets bereikt.

## **Straatcontour Damstraat**

In het vooroorlogse straatbeeld van de Tielse binnenstad ging de Westluidensestraat, na het passeren van het Jodenstraatje, rechtstreeks over in de Koornmarkt. De Damstraat bestond toen nog niet. Die kwam er pas na en ook ten gevolge van de oorlog. In het gebied dat nu de Damstraat vormt en ook rond de Markt, waren nogal wat panden door het oorlogsgeweld dermate beschadigd dat enkel totale sloop nog zinvol was. Het gemeentebestuur nam toen het besluit de panden niet meer te herbouwen, maar de onderliggende percelen te benutten voor de aanleg van een brede verbindingsstraat van de Westluidensestraat naar de eveneens vergrote Markt. Dit om meer ruimte te bieden aan het toenemend autoverkeer. Een maatregel die men achteraf moet betreuren, want daarmee werd een aanslag gepleegd op het zolang geconserveerde middeleeuwse stratenplan van de binnenstad. Temeer betreurenswaardig omdat er inmiddels allerlei maatregelen zijn genomen om de binnenstad juist autoluw te maken ten gerieve van het winkelend publiek en de rust voor de binnenstadbewoners. Bij de verschillende plannen voor de autoluwe binnenstad, was zelfs een variant, aangedragen door Peter van der Lugt, waarbij de Damstraat afgesloten zou worden en omgetoverd tot een parkje. Een leuk stukje stadsverfraaiing zou je denken, waarmee tevens het historisch stratenplan werd hersteld. Dat riep echter weerstand op bij de middenstand en het plan ging dus niet door. Maar onlangs realiseerde Peter van der Lugt zich dat de in uitvoering zijnde rioolvernieuwing in de stad de mogelijkheid bood om toch iets met de situatie te doen. In een artikel in de Nieuwe Kroniek, het historisch magazine van de Oudheidkamer, pleitte hij er voor om de straatcontour van de vooroorlogse situatie in de nieuwe

bestrating aan te geven. Ons vroeg hij of wij daar ook voor voelde en dat idee over wilden nemen. Nu, wij vonden het een prima gedachte, maar begrepen wel dat er dan haast gemaakt moest worden, want het straatwerk vorderde nogal. Een spoedmailtje van John naar de wethouder en een vooroorlogse kadastrale kaart van Jan van Doesburg hielpen: de contour, waarschijnlijk in de vorm van een afwijkende kleur straatklinkers, gaat er komen, of ligt er inmiddels al. De betekenis van die afwijkende strook in het straatwerk zal de gemiddelde stadsbezoeker niet veel zeggen. Daarom zal er ook een informatiebordje worden geplaatst. Een bijzonderheid, zo zagen wij op de kadastrale kaarten, is dat op de vooroorlogse kaart de Koornmarkt als Achterstraat staat ingetekend en op de onderlegger van het wederopbouwplan als De Heren Markt. Die naamsverandering is dus niet doorgevoerd, maar wel interessant te weten of die naam op historische gronden rustte.

## **Regeringsbeleid**

Moeten wij, als enigszins bevlogen verdedigers van cultuurhistorie, landschap, milieu en natuur, schrikken van de plannen waar de nieuwe coalitiepartners zich op vast willen bijten? Want die plannen gaan rechtstreeks in tegen het streven van onze vereniging. Nu, we schrokken niet collectief en misschien eigenlijk maar even van een ruimer mestbeleid, het terugdraaien van de Natura 2000 status van kleine natuurgebieden, het verhogen van de maximum snelheid en zoal meer. Met mensen die het weten kunnen, rekenen we er op dat van die plannen weinig of niets terecht zal komen. Zo zijn het mestbeleid en de Natura 2000 status stevig in Europese wetten vastgespijkerd. Dat kleine Natura 2000 gebieden weinig waarden zouden bezitten valt niet aan te tonen. Denk maar eens aan het relatief weinig omvangrijke gebied van de Kleine Willemswaard, waar heel wat natuurwaarde te vinden is en dat een belangrijke recreatiefunctie heeft voor heel Zandwijk, ook wel Tiel-Oost genaamd.

En die 130 km per uur? Die zou wegens te hoge stikstofuitstoot op aanliggende kwetsbare natuur en woongebieden maar op een gering aantal trajecten kunnen gelden. Bovendien zullen nogal wat mensen gewoon 100 km per uur blijven rijden, want dat scheelt een stuk aan dure brandstof. Maar hoe het verder zal gaan met het Nederlandse klimaatbeleid is nu wel wat onduidelijk geworden, ook al is de Natuur Herstelwet er dan op het laatste moment alsnog doorgekomen. Want die wet schijnt wat vrijblijvend te zijn. Dus moeten we ons misschien toch zorgen gaan maken. Ja, grote zorgen eigenlijk.

## **Kwartaaloverleg**

De laatste jaren heeft Waardevol Tiel, samen met bestuursleden van de Oudheidkamer, kwartaaloverleg met wethouder Frank Groen, die onder meer over

archeologie, monumenten en erfgoed gaat. Wat begon als een benen op tafel sessie, waarin algemeenheden die wederzijdse aandacht vroegen werden besproken, lijkt dit overleg zich te ontwikkelen tot een daad- en doelgericht werkoverleg. Vaktechnische kennis van aanwezige ambtenaren laat zich goed aanvullen en uitwisselen met de historische kennis van de stad waar de mensen van de Oudheidkamer en wijzelf ruim over beschikken. Dat leidt tot mooie plannen, die soms stevig zijn, maar ook wel klein en fijn. Dan kan het gaan om historische panden waarvan wij met redengevende argumenten vinden dat deze een monumentale status verdienen. Of om monumenten die volgens ons aan onderhoud toe zijn om niet in verval te raken. Maar juist dat kleine en fijne, wat dikwijls over het hoofd wordt gezien, krijgt in verhouding misschien wel de meeste aandacht in het overleg. Dan gaat het bijvoorbeeld om de luidklok en het uurwerk van de voormalige HBS aan de Heiligestraat. Daar maken wij, in de persoon van Bert van Soelen, en Emile Smit van de Oudheidkamer, met hand en spandiensten werk van om het samen met de gemeente weer aan de praat te krijgen. En om de beide kanonnen van de stadswal van nieuwe affuiten te voorzien, kon Bert zomaar een complete werktekening opvoeren vanuit zijn connectie met een landelijke oudheidkundige club, waarmee de gemeente weer verder kon.

En over kanonnen gesproken: wijlen Huub van Heiningen wist te vertellen dat de beide kanonnen die als schamppalen bij het toegangshek van de Ambtmanstuin staan, mogelijk in Tiel zelf gegoten zouden zijn. Dat leek ons interessant genoeg om te vragen de kanonnen op te graven bij gelegenheid van de rioolvernieuwing in de Ambtmanstraat. Maar de ambtelijk deskundige wist te vertellen dat dergelijke schamppalen wel op kanonnen kunnen lijken, maar het meestal niet zijn en ook minder dan een meter lang. Als het kanonnen waren, dan moest er ook een gat boven in zitten, het zogenaamde zundgat, waar mee het kanon werd afgevuurd. Dat gat zou er niet inzitten, wat vervelend is, want wij wilden zo graag dat het echte kanonnen waren, Tielse kanonnen. Dat had gekund, want er moet ooit een ijzergieterij gestaan hebben aan het Zandwijkse fabriekslaantje. Maar waar het om gaat is dat er over en weer kennis wordt overgedragen waarmee spijkers met koppen geslagen kunnen worden. Dat gaat nog wel wat moeizaam en het duurt soms erg lang, maar de trein heeft stoomdruk en lijkt aan vaart te gaan winnen.

**Komende vergadering donderdag 18 juli.  
Aanvang 19.30 uur. Plaats: Kerkstraat 32.**

### **Vergaderingen 2024**

donderdag 19 september  
donderdag 17 oktober  
donderdag 21 november  
donderdag 19 december